

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง

การศึกษาปัญหาการเปลี่ยนแปลงการทำเกษตรเคมีสู่เกษตรอินทรีย์

ของเกษตรกรจังหวัดลำปาง

Thai farmer transition problem from chemical cultivation to
organic farming

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.สายฝน สุเอียนทรเมธี

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัยวิทยาลัยสหวิทยาการ
ประเภททุนวิจัยเดี่ยว ประจำปีงบประมาณ 2562

พ.ศ. 2564

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ปัญหาการเปลี่ยนแปลงการทำการเกษตรเคมีสู่เกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดลำปาง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการเข้าสู่เกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรจังหวัดลำปาง เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงจากเกษตรเคมีไปสู่เกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรจังหวัดลำปาง และเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากเกษตรเคมีสู่เกษตรอินทรีย์ การศึกษานี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เจาะลึกกับเกษตรกร โดยอาศัยทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovation Theory) เป็นกรอบในการศึกษากระบวนการยอมรับวิถีเกษตรอินทรีย์และวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับวิถีเกษตรอินทรีย์ ผลการศึกษาพบว่า การยอมรับวิถีเกษตรอินทรีย์ขึ้นอยู่กับปัจจัย ๖ ประการ คือ (๑) คุณลักษณะของเกษตรอินทรีย์ (๒) คุณลักษณะของเกษตรกร (๓) ช่องทางการสื่อสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ (๔) ระยะเวลาในการยอมรับเกษตรอินทรีย์ (๕) ฐานทรัพยากรธรรมชาติในการปลูกเกษตรอินทรีย์ และ (๖) ทุน ปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการยอมรับวิถีเกษตรอินทรีย์แตกต่างกัน โดยมีข้อเสนอให้ศึกษาและพัฒนาโมเดลเชิงปฏิบัติการเกษตรอินทรีย์ ทั้งในระดับครัวเรือน เกษตรกรรายเล็ก และเกษตรกรแปลงใหญ่ โดยคำนึงถึงการจัดสรรพื้นที่ การวางแผนการเพาะปลูกทั้งแรงงาน ทุน และปฏิทินการเพาะปลูก การให้ความรู้ การสนับสนุนเทคโนโลยี การจัดการพื้นที่ต้นแบบในการเรียนรู้ ตลาดสำหรับการกระจายผลผลิต ตลอดจนกิจกรรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โมเดลเหล่านี้สามารถพัฒนาเป็นตัวเลือกสำหรับกำหนดนโยบายการสนับสนุนจากรัฐบาล

คำสำคัญ: เกษตรอินทรีย์ การกระจายนวัตกรรม วิถีเกษตรอินทรีย์

Abstract

The study on farmer transition problem from chemical cultivation to organic farming in Lampung aims to study the problem of farmer in Lampung and to study farmer transition problem from chemical cultivation to organic farming. This study has been carried out by applying qualitative research methods including documentary analysis and in-depth interviews and using Diffusion of Innovation Theory of Everett M. Rogers as a conceptual framework. Findings on factors influencing organic ways recognition are (1) characteristics of innovation (2) characteristics of farmers (3) times (4) communication channels (5) natural resources based and (6) Capitals. These factors influence the adoption of organic agriculture differently. An organic agriculture practice model requires related studies and developments at different scales like household level, small and large plots of farming areas. Allocation of planting space, including labor, capital, and cultivation calendar plan, is considered. Other crucial factors for model consideration are education on technology support, prototype of the learning area, market for product distribution, and activities to promote social and environmental responsibility. These models can be developed as an option for a government support policy.

Keywords: Organic Farming, Diffusion of Innovation, Organic Ways